

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 30.07.1996
KOM (96) 406 slutlig

96/0216 (CNS)

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN

OM

LIKA MÖJLIGHETER FÖR FUNKTIONSHINDRADE PERSONER

En ny handikappstrategi för Europeiska gemenskapen

UTKAST

RESOLUTION UTFÄRDAD AV RÅDET OCH AV MEDLEMSSTATERNAS
REGERINGSFÖRETRÄDARE FÖRSAMLADE I RÅDET

OM

LIKA MÖJLIGHETER FÖR
FUNKTIONSHINDRADE PERSONER

(framlagt av kommissionen)

V/987/96-sv (rev 8)

INNEHÅLL

I.	MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN OM LIKA MÖJLIGHETER FÖR FUNKTIONSHINDRADE PERSONER	
	En ny strategi i handikappfrågor för Europeiska gemenskapen	
	Sammanfattning och politiska slutsatser	3
1.	Bakgrund: Hindren för lika möjligheter	5
2.	Det nya synsättet på lika möjligheter	7
3.	Ett ramverk för att eftersträva lika möjligheter	9
4.	En strategi inom Europeiska gemenskapen för lika möjligheter för funktionshindrade personer	10
	i) Politisk dialog med medlemsstaterna	10
	ii) Social dialog mellan arbetsgivare och fackföreningar	11
	iii) Medborgerlig dialog med icke-statliga organisationer	11
	iv) Mainstreaming: politikens utformning	12
	v) Mainstreaming: sysselsättningsstrategin som utformades i Essen	13
	vi) Mainstreaming: informations- och kommunikationsteknik	13
	vii) Mainstreaming: strukturfonderna	14
	Slutsatser	15
	Bilaga	
	Den politiska utvecklingen på Europeiska gemenskapens nivå och på bredare internationell nivå	16
II.	UTKAST TILL RESOLUTION UTFÄRDAD AV RÅDET OCH AV MEDLEMSSTATERNAS REGERINGSFÖRETRÄDARE FÖRSAMLADE I RÅDET, OM LIKA MÖJLIGHETER FÖR FUNKTIONSHINDRADE PERSONER	18

I

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN OMLIKA MÖJLIGHETER FÖR
FUNKTIONSHINDRADE PERSONER

En ny strategi i handikappfrågor för Europeiska gemenskapen

Sammanfattning och politiska slutsatser

1. Funktionshinder, i den betydelse begreppet ges i detta meddelande, finns i många former - fysiska, sensoriska, mentala och intellektuella. Oberoende av tidpunkt uppskattas antalet personer inom Europeiska gemenskapen som är direkt drabbade av någon form av funktionshinder till ungefär en tiondel av den totala befolkningen, vilket för närvarande blir omkring 37 miljoner personer. Ungefär hälften av dessa är i arbetsför ålder.
2. På många sätt är vårt samhälle organiserat för en "genomsnittsperson" utan funktionshinder. Därför utesluts ett stort antal samhällsmedlemmar från majoritetens rättigheter och möjligheter.
 - Gällande utbildning: Vissa unga människor har fortfarande svårigheter att få tillgång till vanlig utbildning, inklusive lämplig yrkesutbildning av god kvalitet.
 - På arbetet: Funktionshindrade personer löper två till tre gånger större risk att bli arbetslösa, och detta under längre perioder, än resten av befolkningen.
 - Gällande rörlighet och tillgänglighet: Många transportmedel och offentliga byggnader är fortfarande inte tillgängliga eller svårtillgängliga för funktionshindrade.
 - Bostäder: Anpassade eller anpassningsbara bostäder är ofta fåtaliga eller oöverkomligt dyra.
 - Välfärdssystem: Dessa system ger i allmänhet ett minimistöd som ofta inte är tillräckligt kopplat till målet att underlätta delaktighet.
3. Den politik som förts under många år för att anpassa personer till deras funktionshinder har visats sig vara otillräcklig. Många har tänkt över problemet. Den tidigare inställningen viker nu undan för en mycket starkare tonvikt på att identifiera och undanröja de olika hindren för lika möjligheter och full delaktighet i livets olika aspekter. Om det sätt på vilket vi organiserar vårt samhälle förändras, kan de hinder som funktionshindrade personer möter minskas i betydande omfattning och till och med undanröjas. Integration, snarare än den smalare målsättningen gällande anpassning, ses nu som en nyckelfaktor för att uppnå en aktiv delaktighet i samhället. Förenta nationernas generalförsamling gav 1993 uttryck för denna inställning i resolutionen om standardregler för uppnående av lika möjligheter för funktionshindrade personer.
4. Det främsta ansvaret för åtgärder på detta område åligger medlemsstaterna. Det nya synsättet håller på att tillämpas i alla medlemsstater på olika sätt, på olika områden och i olika takt. Kommissionen föreslår att rådet stödjer detta nya synsätt genom att anta en resolution om lika möjligheter, som ett formellt - såväl enskilt som kollektivt - politiskt engagemang från medlemsstaternas sida för målet att uppnå lika möjligheter och icke-diskriminering på handikappområdet.

5. Denna resolution bör utgöra en referensram för strukturerat utbyte av användbar information mellan medlemsstaterna, en plattform för att stimulera till tydligare gemensamma mål och fastställande av bra metoder, samt riktlinjer för utarbetande och utvärdering av lämpliga åtgärder inom medlemsstaternas och gemenskapens respektive verksamhetsområden.
6. Europeiska gemenskapen har under många år aktivt främjat bättre levnads- och arbetsförhållanden för funktionshindrade personer. Kommissionen anser att stödet på gemenskapsnivå kan fortsätta att tillföra ett betydande mervärde till utvecklingsarbetet och åtgärderna inom och mellan medlemsstaterna. Därför planerar kommissionen en strategi för konkreta åtgärder i enlighet med resolutionen. Denna strategi omfattar bland annat följande initiativ:
 - **Mainstreaming.** För att på bästa sätt införliva handikappfrågor i gemenskapens gängse politik och åtgärder kommer kommissionen att stärka arbetet inom sin handikappgrupp, som består av företrädare från olika enheter.
 - **Samarbete.** En grupp på hög nivå av företrädare för medlemsstaterna gällande handikappfrågor kommer att inrättas för att övervaka utvecklingen av politiken i medlemsstaterna och samla in information och erfarenheter.
 - **Uppmuntra de icke-statliga organisationernas arbete.** Kommissionen vill stärka det samarbete som utvecklats de senaste åren inom ramen för Helios II. Kommissionen välkomnar också inrättandet av det nya oberoende europeiska handikappforumet, och avser att aktivt utveckla kontakter och stimulera de icke-statliga organisationernas arbete.
 - **Sysselsättning.** Som nästa steg i den utveckling som startades i Essen kommer kommissionen, när enhetsrapporten till Europeiska rådet i Dublin förbereds, att ta initiativ till stärkta åtgärder för att förebygga långtidsarbetslöshet och för att integrera funktionshindrade personer i arbetslivet. Man bör naturligtvis också hålla i minnet att strukturfondernas främsta mål, särskilt vad gäller Europeiska socialfonden, är att främja sysselsättningen.
 - **Informations- och kommunikationsteknik.** Kommissionen är mån om att utnyttja den potential informationssamhället erbjuder för att eftersträva lika möjligheter, särskilt genom utveckling av informations- och kommunikationsteknik. Man kommer att inrätta en intern arbetsgrupp i detta syfte.
 - **Strukturfonderna.** Sammanlagt 5,5 miljarder ecu har avsatts för att bidra till kampen mot utslagning under perioden 1994-1999. Som en del av den förestående halvtidsutvärderingen av strukturfonderna kommer

kommissionen att försöka utvärdera omfattningen och konsekvenserna av de åtgärder som gäller funktionshindrade personer. En ny projektomgång inom ramen för gemenskapens initiativ, inklusive Horizon, kommer att påbörjas mot slutet av 1996.

7. Syftet med detta meddelande är att ge ny stimulans till ett synsätt på lika möjligheter för funktionshindrade som grundas på rättigheter, både i medlemsstaterna och på gemenskapsnivå. Det är vår gemensamma uppgift att tillvarata och göra utrymme för mänsklig mångfald. Detta angår alla i ett folkets Europa där både rättvisa och effektivitet värdesätts.

1. Bakgrund: hindren för lika möjligheter

8. En av tio medborgare i Europeiska gemenskapen drabbas av funktionshinder. Även om betydande framsteg har gjorts de senaste åren återstår ett antal problem som fortfarande leder till att funktionshindrade personer har en begränsad delaktighet i samhället. Dessa problem är väl dokumenterade och bevisade. En särskilt omfattande rapport med titeln "Osynliga samhällsmedlemmar" publicerades av icke-statliga organisationer för att uppmärksamma den europeiska dagen för funktionshindrade personer i december 1995. Europaparlamentet har vid flera tillfällen tagit upp funktionshindrade personers svåra situation och den diskriminering (och det våld) de kan drabbas av inom unionen. I resolution 83-580/93 från april 1993 uppmanade parlamentet bland annat kommissionen att inrätta ett forum för att undersöka våldet mot funktionshindrade personer och framställa årliga rapporter om deras situation i medlemsstaterna. Den första rapporten lades fram i början av 1996. Ekonomiska och sociala kommittén har behandlat den svåra situation som möter funktionshindrade personer. Regionkommittén har också tagit upp den utslagning och diskriminering som funktionshindrade personer upplever.

9. De bestående problemen varierar mycket mellan medlemsstaterna. Följande problem tillhör de mest framträdande:

- Utbildning. Många barn är fortfarande utestängda från vanliga skolor endast på grund av rörelsehinder, sensoriska funktionshinder eller inlärnings- eller kommunikationssvårigheter, därför att beslutsfattarna varken är medvetna om eller mottagliga för deras kapacitet och möjligheter. Alltför ofta är funktionshindrade barn under skoltiden (och till och med senare) hänvisade till institutioner som visserligen ger dem särskild vård, men också isolerar dem och ger dem få eller inga möjligheter att ha vanligt socialt umgänge.
- Arbete. Enligt olika officiella uppskattningar löper funktionshindrade personer minst två till tre gånger större risk att bli arbetslösa, och detta under längre perioder, än resten av befolkningen i arbetskraften. Dessutom riskerar de att drabbas oproportionerligt hårt vid konjunkturedgångar.

Följaktligen får de i större utsträckning än de flesta ta konsekvenserna av ekonomisk osäkerhet och utflyttad tillverkning. Eftersom ekonomiskt oberoende är en grundförutsättning för att kunna utöva övriga friheter har denna form av diskriminering allvarliga återverkningar på funktionshindrade personers livskvalitet.

Arbetslöshet innebär inte nödvändigtvis någon brist på kunskaper eller meriter. Det finns ofta en tendens från arbetsgivarnas sida att se mer till funktionshindret än till personens faktiska förmåga. Följaktligen kan man undervärdera det värde det kan tillföra företaget att göra så. Illa anpassade arbetsplatser, stelbent organisation av arbetet och allmänt utbredd diskriminering bidrar till denna situation. Arbetsgivarna gör alltför få ansträngningar för att fundera över hur funktionshindrade arbetstagers behov skulle kunna tillfredsställas på ett positivt sätt.

- Rörlighet och tillgänglighet. Trots att hänsyn till tillgänglighet (i vid mening) antar enorma proportioner i vårt mycket rörliga samhälle, är många transportmedel och offentliga byggnader fortfarande otillgängliga eller svårtillgängliga för funktionshindrade. Detta förstärks av hinder kopplade till arkitektonisk utformning och infrastruktur. Även om betydande tekniska genombrott har gjorts gällande kommunikationer, skulle än mer kunna göras för att utnyttja teknikens frigörande möjligheter på bästa sätt och för att säkerställa att den framtida utvecklingen tar hänsyn till funktionshindrade personers behov. Principerna om "utformning för alla" och allmän tillgänglighet medför naturligtvis fördelar även för många andra grupper.
- Bostäder. Vid rådande bostadsbrist finns inte tillräckligt många anpassade bostäder, eller bostäder som kan anpassas för ett livslångt boende för funktionshindrade personer. Att anpassa bostäderna efter hand är ofta oöverkomligt dyrt. Detta har negativa konsekvenser inte bara för funktionshindrade personer utan också för Europas allt fler äldre.
- Välfärdssystemen. Vad gäller den sociala tryggheten lever fortfarande en stor del av de funktionshindrade nära, eller till och med under, fattigdomsgränsen. Välfärdssystemen ger i allmänhet ett minimistöd som ofta inte är tillräckligt kopplat till målet att underlätta delaktighet. Alltför ofta erkänns inte, eller i otillräcklig utsträckning, att funktionshindrade personer har extra kostnader och ständiga behov, som överstiger en genomsnittspersons kostnader och behov. Erkännandet av och stödet till ett oberoende liv är fortfarande ojämnt utvecklat. De invecklade och allt fler reglerna för välfärd och tillhandahållande av tjänster, liksom ansvarsfördelningen mellan olika ministerier och myndigheter, kan vara förvirrande och ge upphov till utanförskap i sig. Informationen om vilka

tjänster som finns att tillgå kan vara vag. I vissa fall kan detta leda till att vissa stödformer inte utnyttjas fullt ut.

10. Funktionshindrade personers bristande delaktighet i alla aspekter av vårt samhälle bör ges större uppmärksamhet och föranlåta fler åtgärder både på nationell nivå och gemenskapsnivå, av ett antal olika orsaker.
11. Utslagning och diskriminering är brott mot olika universella mänskliga rättigheter. Att respektera och främja de mänskliga rättigheterna och den mänskliga mångfalden har länge varit ett utmärkande drag i vårt samhälle. Det är en grundläggande del i våra gemensamma europeiska värderingar. Den grundläggande rättighet som står på spel är rätten till jämlikhet. De mänskliga rättigheterna är en av gemenskapens viktigaste aspekter. Detta har understrukits upprepade gånger av domstolen, Europaparlamentet och rådet. Respekten för de mänskliga rättigheterna nämns uttryckligen i artikel F.2 i Fördraget om Europeiska unionen som ett av unionens viktigaste mål. Dessa grundläggande principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering har åter bekräftats av kommissionen i dess yttrande till regeringskonferensen.
12. Ur ekonomisk synvinkel verkar också strukturell utslagning och diskriminering grundad på funktionshinder försvagande på arbetsmarknadens effektivitet. En marknad som strukturellt utestänger en betydande andel av sina mänskliga resurser kan inte anses som effektiv, och ännu mindre som rättvis. Samhället i dess helhet (inklusive skattebetalarna) förlorar på att kompetens inte erkänns och sätts i arbete.
13. Ur ett vidare perspektiv innebär Europeiska gemenskapens aktuella och riktiga ambition att snabbt minska den strukturella arbetslösheten samt värna om befintliga arbetstillfällen och skapa nya, också att man rent praktiskt bör undanröja de godtyckliga hindren för att funktionshindrade personer skall kunna komma in och delta på arbetsmarknaden. Tendensen till en övergripande omstrukturering av arbetsmarknadspolitiken leder till att man i större utsträckning betonar aktiva åtgärder för att stärka de arbetssökandes möjligheter att konkurrera på arbetsmarknaden, i stället för passiv utbetalning av inkomststöd. Denna tendens har uppenbara och direkta konsekvenser på funktionshindrade arbetstagares återintegration på arbetsplatsen.
14. Uteslutning och diskriminering grundad på funktionshinder ger också upphov till stora kostnader för välfärdsstaten. Många, kanske de flesta, av de olika stödprogram som utvecklats under åren av medlemsstaterna har i första hand inriktats på att betala ut bidrag till individerna i stället för att ge dem möjligheter att delta så mycket som möjligt i samhällslivet. Att minska beroendet (och beroendementaliteten) som isolerar människor och tynger staten skulle vara fördelaktigt för alla.

2. Det nya synsättet på lika möjligheter
15. Historiskt sett har handikappolitiken mest gått ut på att ge social kompensation genom välgörenhet, särskilda bestämmelser och utveckling av specialiserade vårdtjänster. Även om avsikten har varit god kan man hävda att denna politik förstärkt utslagning och bristande delaktighet.
16. En av de största utmaningarna som vårt samhälle står inför i dag är att tillvarata och skapa utrymme för mänsklig mångfald. Traditionella sociala och ekonomiska processer har dock tenderat att byggas på antaganden om normalitet som inte har inbegripit funktionshindrade personer. Ett klassiskt exempel är att man utformar transportmedel och offentliga byggnader utifrån antaganden om en "genomsnittsperson" och inte tar hänsyn till personer med nedsatt rörelseförmåga. Följaktligen har dessa personer antingen uteslutits från de gängse processerna eller sett sina möjligheter att delta i dem minskas betydligt.
17. Det faktum att funktionshindrade personer inte deltar, eller inte syns, i det vanliga livet har bara inneburit att stereotypa uppfattningar om dessa personer förstärks. Detta har i sin tur bidragit till en ond cirkel av utslagning. Det är på detta sätt som man kan se hur fördomsfulla attityder, avsaknaden av lika möjligheter och diskriminering förstärker varandra.
18. Det finns en ökande medvetenhet om att denna situation måste förändras. En kort sammanfattning om utvecklingen av synsättet på handikappfrågor, både på europeisk nivå och en bredare internationell nivå, återfinns i bilagan. Drivkraften bakom denna utveckling har varit insikten att mänsklig olikhet bäst kan tillvaratas genom att sociala och ekonomiska processer utformas med tanke på alla. Jämlikheten - som i detta fall tar formen av lika möjligheter - ses nu som en grundläggande värdering och den centrala måttstock mot vilken ekonomiska och sociala strukturer måste utvärderas. Den utgör kärnan i ett synsätt på funktionshinder som grundas på rättigheter. Idealet gällande lika rättigheter går naturligtvis utöver principen om icke-diskriminering, men principen är en av dess beståndsdelar.
19. I sin helhet kan vår uppgift bäst sammanfattas i uttrycket "mainstreaming". Detta innebär att politiken skall utformas för att underlätta full delaktighet och engagemang för funktionshindrade personer i ekonomiska, sociala och övriga processer, med hänsyn tagen till den individuella valfriheten. Det betyder också att relevanta frågor inte längre skall behandlas åtskilt från det gängse politiska arbetet, utan klart och tydligt skall ses som en del av detta. Detta synsätt skall tillämpas på - och innebär fördelar för - alla funktionshindrade personer, oberoende av vilket funktionshinder de har och hur allvarligt det är.
20. I alla Europeiska unionens medlemsstater har samma utveckling mot en modell grundad på lika rättigheter ägt rum inom handikappolitiken. Gradvis men märkbart inriktas medlemsstaternas politik allt mer på att ge faktiska lika möjligheter i stället

för att bara vidta åtgärder för att övervinna funktionella begränsningar. Naturligtvis har denna övergång skett på olika sätt, på olika områden och i olika takt i de olika medlemsstaterna.

21. En särskilt tydlig tendens i medlemsstaterna är den gradvisa utvecklingen bort från den traditionella metoden att utveckla särskilda strukturer för att tillfredsställa funktionshindrade personers särskilda behov, särskilt vad gäller utbildning och arbete (särskilda skolor, skyddade verkstäder osv.). Denna metod ersätts i jämn takt av initiativ för att, när det är möjligt, främja integration i vanliga skolor och på vanliga arbetsplatser med eller utan särskilt stöd. Valfärdsprogram och andra stödprogram på alla områden utformas och tillämpas alltmer utifrån ett individinriktat synsätt. Detta synsätt lägger tonvikten vid oberoende och erkänner individens naturliga önskan och rätt att påverka utformningen av dessa program, samt önskan att bo i sitt eget hem i sin egen miljö.
22. I vissa medlemsstater stadfästs redan allmänna principer om lika möjligheter och icke-diskriminering i författningen. Vissa har antingen ändrat befintlig lagstiftning mot diskriminering eller antagit nya lagar som gäller funktionshindrade personer. Andra medlemsstater överväger att vidta sådana åtgärder.
23. I detta sammanhang bör man nämna att vissa framsteg redan gjorts av arbetsmarknadens parter för att erkänna utslagningsproblemet och försöka övervinna det. Många företag har redan antagit egna program för lika möjligheter för funktionshindrade. Särskilt positivt är Företagens EU-manifest mot social utslagning från 1995, som omfattar funktionshindrade personers situation.
3. Ett ramverk för att eftersträva lika möjligheter
24. Kommissionen anser att det är mycket viktigt för Europeiska gemenskapen att förtydliga och bekräfta sin handikappstrategi i dess helhet. Kärnpunkten i denna strategi bör vara ett gemensamt engagemang av alla medlemsstater för att främja lika möjligheter, undanröja diskriminering på detta område samt erkänna funktionshindrade personers rättigheter.
25. Alla överväganden om Europeiska gemenskapens roll på detta område måste börja med erkännandet att våra samhällen, och medlemsstaternas regeringar som företräder dem, har det främsta ansvaret för att vidta åtgärder mot utslagning och diskriminering på grund av funktionshinder. Eftersom handikappolitiken utformats inom ramen för en specifik kulturell och social situation i varje medlemsstat, varierar sättet att eftersträva lika möjligheter beroende på den nationella, regionala eller lokala situationen.
26. Kommissionen föreslår därför att rådet och medlemsstaternas regeringsföreträdare församlade i rådet antar en resolution om lika möjligheter. Ett utkast till denna resolution återfinns i bilagan till detta meddelande. Utkastet är uttryckligen grundat på respekt för systemens mångfald inom Europeiska unionen och det

mervärde som kan säkerställas genom att man antar gemensamma riktlinjer för att eftersträva gemensamma politiska målsättningar. Avsikten är att uttrycka medlemsstaternas formella politiska engagemang - såväl för var och en som kollektivt inom rådet och på gemenskapsnivå - för målet att uppnå lika möjligheter och icke-diskriminering i handikappfrågor.

27. Även om resolutionen är ett stöd för Förenta nationernas officiella standardregler om uppnående av lika möjligheter för funktionshindrade personer är avsikten inte att upprepa innehållet i standardreglerna ordagrant. Den innebär inte heller att man helt enkelt upprepar de åtaganden medlemsstaterna redan gjort inom Förenta nationernas system.
28. Även om standardreglerna inte är bindande ur strikt juridisk synpunkt innebär de ett starkt moraliskt och politiskt åtagande från staternas sida att vidta åtgärder. De utgör även en anmodan till staterna att samarbeta för att utveckla en politik för att uppnå lika möjligheter för funktionshindrade personer.
29. Denna resolution bör således ses och användas som en referensram för att strukturera utbytet av användbar information mellan medlemsstaterna, som en plattform för att stimulera ett förtydligande av gemensamma mål och fastställa bra metoder, samt som riktlinjer för att utarbeta och utvärdera lämpliga åtgärder inom medlemsstaternas och gemenskapens respektive verksamhetsområde.
30. Kommissionen anser å sin sida att ett engagemang på gemenskapsnivå kan tillföra ett betydande mervärde till det utvecklingsarbete som krävs såväl inom som mellan medlemsstaterna. Kommissionen anser för övrigt att vissa av gemenskapens nyckelprinciper och viktigaste målsättningar berörs, vilket ytterligare motiverar ett särskilt intresse för denna fråga. Dessa principer och mål innefattar att säkerställa arbetstagarnas fria rörlighet, att uppmuntra till rörlighet för studerande, att säkerställa den inre marknadens fullbordning och utveckling, samt att säkerställa utövandet av de rättigheter som är förknippade med medborgarskapet i unionen. Detta fordrar inte bara en successiv höjning av normerna för att uppnå bästa metoder på medlemsstatsnivå, men också en ökad mobilisering på gemenskapsnivå.
4. En strategi inom Europeiska gemenskapen för lika möjligheter för funktionshindrade personer
31. Den gradvisa utvecklingen av synsättet har givit den bakgrund som kommissionen använt som utgångspunkt för att tänka över utformningen av sin nya handikappstrategi.
32. Eftersom det främsta ansvaret för åtgärder åligger medlemsstaterna, bör gemenskapen tillföra så mycket mervärde som möjligt till utvecklingsarbetet och förändringsprocessen. Detta kan uppnås genom det tillvägagångssätt som beskrivs nedan.

- i) Politisk dialog med medlemsstaterna
33. Kommissionen kommer att se till att stärka det värdefulla samarbete som utvecklats på senare år inom ramen för Helios II, både med och mellan medlemsstaterna. I detta syfte, och inom gränserna för tillgängliga anslag, planerar kommissionen att inrätta en grupp på hög nivå av företrädare för medlemsstaterna gällande handikappfrågor. Syftet med denna grupp kommer att vara att granska regeringarnas nya åtgärder och prioriteringar gällande funktionshindrade personer, att samla information och erfarenheter och att yttra sig om metoder för att rapportera om situationen i EG gällande handikapp i framtiden.
34. Kommissionen planerar också att inrätta ett observationsorgan eller nätverk för nationell handikappolitik, som skall stödja sig på oberoende sakkunniga i medlemsstaterna. Syftet med observationsorganet eller nätverket skall vara att klargöra grundläggande begrepp och terminologi, att arbeta mot gemensamma tolkningar, särskilt i statistikfrågor, att tillhandahålla korrekt information om aktuell politik, att tillhandahålla oberoende utvärderingar av framstegen, samt att utföra annan användbar, välinriktad forskning som tillför ett mervärde. Det skall samarbeta med andra observationsorgan för att uppnå synergieffekter med avseende på tillgängliga kunskaper. Arbetet inom observationsorganet eller nätverket borde vara en ovärderlig hjälp för gruppen på hög nivå. Avsikten är att dessa båda organ skall inrätta ett samarbete som kommer båda parter till godo. Kommissionen kan vid behov komplettera observationsorganets forskning utifrån sina egna forskningsprogram, t. ex. Tide och Biomed. I detta sammanhang kommer det planerade meddelandet Forskning och utvecklingsverksamhet på gemenskapsnivå gällande åldrande och handikapp att vara av särskilt intresse.
35. För att underlätta dialogen föreslår kommissionen att ett möte anordnas minst en gång om året mellan gruppen på hög nivå och det europeiska handikappforum som omnämns under punkt 41 ovan.

ii) Social dialog mellan arbetsgivare och fackföreningar

36. Under senare år har den sociala dialogen allt mer inriktats på sysselsättningsfrågor. Arbetsmarknadens parter har givit starkt stöd till den sysselsättningsstrategi som fastslogs i Essen och till ansträngningarna för att integrera människor på arbetsmarknaden.
37. Kommittén för social dialog och ständiga kommittén för sysselsättning kan ge viktiga bidrag till utvecklingen av nya initiativ till förmån för funktionshindrade personer. Kommissionen uppmanar arbetsmarknadens parter att utveckla ett särskilt samarbete om de frågor som behandlas i detta meddelande.

iii) Medborgerlig dialog med icke-statliga organisationer

38. Kommissionen har uppmuntrats mycket av det aktiva intresse och deltagande som ett stort antal handikapporganisationer visat för den europeiska samarbetsprocessen, samt av att det europeiska stödets "mervärde" allmänt erkänts. Kommissionen uppmuntrades särskilt av handikapporganisationernas aktiva deltagande vid kommissionens sociala forum 1996.
39. Insamlandet av erfarenheter och bra metoder inom Europeiska unionen har inom ramen för olika Helios-program utvecklats genom ett antal EU-nätverk som arbetar tillsammans i handikappfrågor. Mer än 800 deltagare och 80 europeiska icke-statliga organisationer har samarbetat både områdesvis och kollektivt i detta sammanhang. Detta har utgjort en möjlighet att diskutera och förtydliga grundläggande begrepp och en kanal för att allmänt sprida bra metoder. Dessutom har icke-statliga organisationer inom detta område kunnat delta på ett bättre sätt i den demokratiska processen, vilket har ökat deras självförtroende och medvetenhet om utvecklingen i Europa. Det pågående Helios II-programmet kommer att löpa ut i slutet av 1996. Den slutgiltiga oberoende utvärderingsrapporten förväntas bli klar i mitten av 1997. Ett konkret resultat av Helios II kommer att vara de omfattande Riktlinjer för bra metoder, som kommer att publiceras senare i år genom kommissionens försorg. Dessa omfattar riktlinjer för ekonomisk och social integration samt integration inom utbildningen.
40. I den utsträckning gemenskapens budget tillåter det avser kommissionen att fortsätta stödja organisationer som arbetar i handikappfrågor för att uppmuntra europeiskt samarbete. Förstahandskriteriet i detta avseende kommer att vara de bidrag som ges för att främja lika möjligheter på europeisk nivå.
41. Kommissionen välkomnar det oberoende europeiska handikappforum som nyligen inrättats. Detta forum samlar handikapporganisationer från alla medlemsstater, vilka företräder en stor majoritet av handikappintressena inom EU. Forumets stadgar har undertecknats av europeiska icke-statliga organisationer och nationella råd som för närvarande deltar i Helios II. Det nya forumet kommer att få möjlighet

att samarbeta nära med de europeiska institutionerna på ett aktivt sätt. Kommissionen åtar sig å sin sida att samarbeta aktivt och regelbundet sammanträda med det europeiska forumet, för att stärka det samarbete som byggs upp med ett stort antal icke-statliga organisationer under de senaste åren.

42. Att öka medvetenheten om utvecklingen i medlemsstaterna och inom gemenskapen är en ständigt prioriterad fråga för kommissionen. Kommissionen kommer att fortsätta främja detta, särskilt genom att anordna "nationella informationsdagar" i varje medlemsstat och genom att fortsätta använda sig av publikationer som "Helioscope" (som publiceras på elva officiella språk) och "Heliosflash" (som publiceras på tre officiella språk). Dessa publikationer har en läsekrets på ungefär fyrtiotusen personer. Det har varit utmärkande för "Helioscope" att ett stort antal artiklar skrivs av funktionshindrade personer. "Helioscope" har blivit en uppskattad och efterfrågad publikation av och för funktionshindrade personer. Den fyller ett uppenbart behov, och bör fortsätta att göra det.
 43. Anordnandet av en årligen återkommande "europeisk dag för funktionshindrade personer" har varit ett mycket positivt bidrag för att öka medvetenheten och ge en europeisk dimension till samarbetet på detta område. Kommissionen avser återigen, i den utsträckning gemenskapens budget tillåter, att fortsätta att årligen stödja denna europeiska dag, i samarbete med Europaparlamentet och andra gemenskapsinstitutioner.
 44. Kommissionen är också medveten om en ny och viktig tendens för lokala och regionala myndigheter att samarbeta med icke-statliga organisationer och arbetsmarknadens parter för att skapa en handikappvänlig miljö. Små nätverk på orter och i regioner utvecklas, till exempel inom ramen för Barcelona-förklaringen (1995). Ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och andra behöriga organ som till exempel icke-statliga organisationer kommer att anmodas att yttra sig om möjligheterna för att utveckla detta arbetssätt både i stadsområden och på landsbygden, och om den roll kommissionen kan spela för att utveckla ett europeiskt mervärde.
- iv) **Mainstreaming: politikens utformning**
45. Kommissionen har vidtagit åtgärder för att stärka sin egen interna organisation genom att engagera alla berörda generaldirektorat i en gemensam handikappgrupp. Syftet är att öka medvetenheten om handikappfrågor och uppmuntra till ett utvidgat samarbete mellan kommissionens olika delar på detta område. På detta sätt hoppas man arbeta för "mainstreaming", det vill säga att införliva handikappfrågorna i politiken på alla områden. Inom detta ramverk kommer kommissionen att granska en rad möjliga initiativ på olika områden, särskilt forskning, utbildning och transport. Kommissionen kommer också att rådfråga de icke-statliga organisationerna om initiativ och förslag från kommissionen som påverkar funktionshindrade personer.

46. Av ovanstående följer en viktig princip, nämligen att allt strategiskt tänkande gällande samhällsförändringar och lägliga justeringar av politiken skall omfatta funktionshindrade personers erfarenheter. Två strategiska frågor är särskilt betydande på handikappområdet för närvarande, nämligen sysselsättningen och informationssamhället.

- v) Mainstreaming: sysselsättningsstrategin som utformades i Essen
47. Kommissionens sociala handlingsprogram (1995-1997) omfattar ett åtagande att lägga fram en enhetlig strategi för sysselsättning av funktionshindrade personer i form av ett meddelande under 1997. En del grundläggande delar av denna strategi finns redan på plats. I enhetsrapporten från 1995 och interimsrapporten 1996 kom kommissionen och rådet överens om strukturella mål för sysselsättningsstrategin. Ett av dessa mål är åtagandet att förebygga långtidsarbetslöshet. Tillämpningen av detta åtagande har stor betydelse för funktionshindrade personer, eftersom dessa ofta löper större risk att bli långtidsarbetslösa och därigenom utslagna. När kommissionen förbereder enhetsrapporten till Europeiska rådet i Dublin kommer man att ta initiativ till att stärka åtgärderna för att förebygga långtidsarbetslöshet och för att integrera funktionshindrade personer i arbetslivet.
48. Kommissionen kommer att anmoda arbetsmarknadens parter att förbereda en gemensam ståndpunkt gällande god sed på detta område. Kommissionens sysselsättningsrapport 1997 kommer för första gången att innefatta ett särskilt avsnitt om handikapp. Kommissionen arbetar för närvarande aktivt med att granska sitt eget förfarande gällande anställning och beföringsgång för funktionshindrade personer vid kommissionens enheter. Denna granskning kommer att slutföras innan slutet av 1996.
- vi) Mainstreaming: informations- och kommunikationsteknik (IKT)
49. Kommissionen arbetar aktivt med att undersöka möjligheterna att utnyttja informationssamhällets alla aspekter för att uppnå lika möjligheter för funktionshindrade personer och förbättra deras livs- och arbetsvillkor. Dessa frågor diskuteras i allmänhet i kommissionens grönbok *Leva och arbeta i informationssamhället - Människan i centrum*. En intern arbetsgrupp kommer att tillsättas av kommissionen för att fortsätta detta arbete. Gruppen kommer att få till uppgift att undersöka utrymmet för ett särskilt initiativ på gemenskapsnivå, grundat på hittills uppnådda relevanta erfarenheter inom till exempel Tide-programmet. Arbetet kommer att utgå från en granskning av bra tillämpningar av informations- och kommunikationsteknik (IKT) till förmån för funktionshindrade personer, och av framtida möjligheter till stordriftsfördelar genom att göra IKT mer lättillgänglig och användbar för funktionshindrade personer.
50. Det europeiska handikappforumet kommer att inbjudas att bidra med sina idéer i denna fråga inom ramen för samrådet om grönboken under resten av 1996. Forumet har redan inbjudits att yttra sig om prioriterade behov gällande sysselsättningsfrågor.
51. En särskild databas kallad Handynet, som utarbetats inom ramen för Helios II, ger tillgång till femtiotusen olika upplysningar om tekniska hjälpmedel för funktionshindrade personer och dem som arbetar med rehabilitering. Handynet

finns på tolv språk på CD-ROM, och kan erhållas vid särskilt utsedda centrum i medlemsstaterna. Kommissionen anser att frågan om att göra detta system mer lättillgängligt och öka dess omfattning (eventuellt genom att koppla systemet till Internet) noggrant bör granskas.

- vii) Mainstreaming: strukturfonderna
52. Sedan 1989, då Europeiska gemenskapens strukturfonder omvandlades till ett betydelsefullt instrument för planering och utveckling, har de haft det dubbla målet att uppnå ekonomisk och social sammanhållning i gemenskapens alla regioner. Att stimulera sysselsättningen ses som en särskilt prioriterad fråga.
53. Under pågående programperiod, 1994-1999, utgör strukturfonderna, och särskilt Europeiska socialfonden (ESF), det mest omfattande ekonomiska instrumentet på gemenskapsnivå för att förbättra funktionshindrade personers situation.
54. Under perioden 1994-1999 ges ESF:s stöd till funktionshindrade personer huvudsakligen i samband med åtgärder för att bekämpa social utslagning från arbetsmarknaden. Stödet från ESF gäller utarbetandet av omfattande åtgärdspaket som utgör en väg mot integration eller återintegration på arbetsmarknaden av socialt utslagna, inklusive funktionshindrade personer. Integrerade åtgärdspaket omfattar rådgivning, stöd till egenföretagare, lönesubventioner och åtgärder för att ge arbetslivserfarenhet osv. Dessa åtgärder vidtas främst inom ramen för mål 1 (minst utvecklade regioner), mål 2 (eftersatta regioner) och mål 3 (övergripande åtgärder). Under perioden 1994-1999 har ett totalt belopp på 5,5 miljarder ecu särskilt avsatts för att bekämpa utslagningen. Medlemsstaternas programplaneringsdokument visar att funktionshindrade personer utgör en av de viktigaste målgrupperna för åtgärderna för att bekämpa utslagningen från arbetsmarknaden.
55. Förutom denna verksamhet inom övergripande strukturprogram finns inom ramen för Employment-initiativet ett särskilt delinitiativ - Horizon - som inrättats för att särskilt behandla funktionshindrade personers integration i arbetslivet och ge stöd till genomförandet av nydanande transnationella projekt som omfattar dessa personer. Från 1994 till 1999 har 513 miljoner ecu avsatts för Employment-Horizon. En ny projektomgång för perioden 1997-1999 kommer att påbörjas i medlemsstaterna mot slutet av 1996. I detta sammanhang välkomnar kommissionen det faktum att ett stort antal av de nätverk som inrättats inom ramen för Helios II nu har blivit aktiva deltagare i Employment-Horizon.
56. Kommissionen vidtar nu åtgärder för att försäkra sig om att dessa betydande ekonomiska resurser används så effektivt som möjligt, och att de uppfattas som en del av Europeiska gemenskapens handikappstrategi. Särskilda informationsinsatser görs för att göra Horizon-initiativet synligare. En särskild europeisk konferens kommer att anordnas av kommissionen 1997 för att få en överblick över lovande

initiativ och undersöka metoder för att allmänt genomföra bra åtgärder och metoder i framtiden.

57. Gemenskapsinitiativet Urban kan också bidra till att förbättra funktionshindrade personers situation. Med ett anslag på 850 miljoner ecu syftar detta initiativ till att förnya eftersatta stadsområden. Detta kan omfatta stödåtgärder för behövande grupper, inklusive funktionshindrade.
58. Som en del av den förestående halvtidsgranskningen av strukturfonderna kommer kommissionen att försöka utvärdera omfattningen och inflytandet av de åtgärder som gäller funktionshindrade personer. Dessutom kommer kommissionen att fästa medlemsstaternas uppmärksamhet på behovet att inbegripa grupper av funktionshindrade på ett mer aktivt sätt i genomförandet och uppföljningen av strukturfondsåtgärder.

* * * * *

SLUTSATSER

59. I detta meddelande har utvecklingen mot ett synsätt på lika möjligheter grundat på rättigheter kartlagts, både i medlemsstaterna och på gemenskapsnivå. De olika skälen till denna utveckling har räknats upp, liksom de argument som gör den övertygande både principiellt och praktiskt. Vår gemensamma arbetsuppgift är att tillvarata och göra utrymme för mänsklig mångfald. Detta angår alla i ett medborgarnas Europa där både rättvisa och effektivitet värdesätts.

BILAGA

Utvecklingen av politiken på europeiska gemenskapens nivå och på bredare internationell nivå

Övergången till ett synsätt på funktionshinder som grundas på rättigheter har utvecklats och fått allmänt stöd på internationell nivå under de senaste tjugo åren. Frågan om uppnående av lika möjligheter för funktionshindrade personer har under lång tid fått mycket uppmärksamhet inom Förenta Nationerna, dess olika specialiserade organ och andra regionala organisationer. Det är betecknande att Förenta nationernas generalförsamling i en viktig resolution från 1975 som innehåller en förklaring om handikappades rättigheter, underströk att funktionshindrade personer har exakt samma mänskliga rättigheter (och skyldigheter) som alla andra människor.

År 1981 utsågs av Förenta nationernas generalförsamling till det internationella handikappåret, som invigde handikappårtiondet (1983-1992). Det viktigast resultatet av det internationella handikappåret var världshandlingsprogrammet för handikappade som antogs av generalförsamlingen 1982. Förutom att viktiga principer gällande förebyggande verksamhet och rehabilitering fastslogs, underströks i detta program även de funktionshindrades rätt till samma möjligheter som andra samhällsmedlemmar och lika del i de förbättringar av levnadsförhållandena som uppnås genom den ekonomiska och sociala utvecklingen.

Detta nya tänkesätt konkretiserades 1993 genom att Förenta nationernas generalförsamling antog en resolution om standardregler för uppnående av lika möjligheter för funktionshindrade personer. Dessa regler utformades utifrån de erfarenheter som gjorts under Förenta nationernas handikappårtionde (1983-1992). Dessa regler och de värderingar de företräder har sedan dess bekräftats i flera av FN:s förklaringar om mänskliga rättigheter, inklusive den förklaring och det handlingsprogram om mänskliga rättigheter som antogs i Wien (1993), världstoppmötet för social utveckling och det handlingsprogram som antogs i Köpenhamn (1995) samt den handlingsplattform som antogs på kvinnokonferensen i Peking (1995).

Även om standardreglerna inte är bindande ur strikt juridisk synpunkt innebär de dock ett starkt moraliskt och politiskt åtagande från staternas sida att vidta åtgärder. De utgör också en anmodan till staterna att samarbeta för att utveckla en politik för att uppnå lika möjligheter för funktionshindrade personer.

Det internationella året 1981 och det världshandlingsprogram det ledde till, gav stimulans till ett ökat intresse och engagemang från gemenskapens sida. Ett antal officiella uttalanden och resolutioner på området antogs av rådet under 1980-talet och i början av 1990-talet. En viktig resolution utfärdades av rådet och av medlemsstaternas regeringsföreträdare, församlade i rådet den 21 december 1981, om social integration av funktionshindrade personer på gemenskapsnivå.

Den 24 juli 1986 antog rådet en rekommendation om funktionshindrade personers sysselsättning inom gemenskapen. I rekommendationen uppmanades medlemsstaterna att vidta alla lämpliga åtgärder för att främja rättvisa möjligheter för funktionshindrade personer gällande sysselsättning och yrkesutbildning, samt att fullfölja politiken för att undanröja diskriminering av funktionshindrade arbetstagare. I denna rekommendation fastställdes också ett ramverk av riktlinjer för aktiva åtgärder. En annan resolution antogs av rådet (utbildning) den 31 maj 1990, om integration av funktionshindrade barn och unga inom det gängse utbildningssystemet.

Programmen Helios (1988-1992) och Helios II (1993-1996) utformades för att utgöra en plattform för samarbete mellan medlemsstaterna, innefattande informationsutbyte om ekonomisk och social integration, lika möjligheter och ett oberoende liv, genom olika allmänna och särskilda åtgärder.

Gemenskapens strukturfonderna, särskilt Europeiska socialfonden, har spelat och spelar en viktig roll i Europas strävan att främja lika möjligheter för funktionshindrade personer. De huvudsakliga ramverken för gemenskapsstöd och de samlade programplaneringsdokumenten för perioden 1994 - 1999 innehåller antingen direkta handikappåtgärder eller åtgärder som kan utnyttjas av funktionshindrade personer. Gemenskapens initiativ Employment innehåller ett särskilt program, Horizon, som särskilt ägnas funktionshindrade personers integration på arbetsmarknaden.

Andra betydelsefulla initiativ och program innefattar Sokrates (partnerskap och utbyte mellan skolor), Leonardo da Vinci (yrkesutbildning), initiativet Tide (telematik för integration av funktionshindrade och äldre) och FoTU(forskning och teknisk utveckling). Heart-undersökningen som utfördes inom ramen för Tide visade att, även om utformningen av leverans av tjänster måste anpassas till enskilda medlemsstaters särdrag, bör en minimal samordning av normer främjas för att möjliggöra likvärdiga möjligheter för funktionshindrade personer och stärka europeiska tillverkares konkurrensförmåga. Esprit, programmet för informationsteknik, bidrar till att öka möjligheterna - till exempel projekten Inter (utveckling av proteser som samverkar direkt med det mänskliga nervsystemet) och Scatis (virtuell hörsel - resultaten från detta projekt kan bli till hjälp för personer med hörselproblem).

Ett förestående meddelande från generaldirektorat XIII kommer att beskriva ett holistiskt synsätt på forskning och utveckling gällande behov och möjligheter för äldre människor och funktionshindrade personer. Detta meddelande bör innehålla ett utkast till en forskningsplan inriktad på att få fram kunskap som kan hjälpa till att ge beslutsfattare information när de ställs inför de sociala, ekonomiska och miljömässiga utmaningar och möjligheter som uppstår med en åldrande europeisk befolkning där allt fler funktionshindrade samhällsmedlemmar ingår.

Även Sport-programmet innefattar särskilda åtgärder för sportutövare med funktionshinder. I gemenskapens handlingsplan för turism, som antogs 1992, ansågs funktionshindrade personer som en turistkategori som behöver särskild uppmärksamhet, eftersom turism och fritidsaktiviteter bidrar till social integration av funktionshindrade

personer. Man bör även hänvisa till kommissionens grönbok om transporter från 1996 med titeln Ett trafiknät för alla, som beaktar rörelsehindrade personers behov.

På en bredare regional nivå har även Europarådet utvecklat en intressant modell för sina medlemsstater för att uppnå lika möjligheter för funktionshindrade personer. Den återfinns i den viktiga resolutionen från april 1992 om en enhetlig politik för integration av funktionshindrade personer.

II

UTKAST

RESOLUTION UTFÄRDAD AV RÅDET OCH AV MEDLEMSSTATERNAS
REGERINGSFÖRETRÄDARE FÖRSAMLADE I RÅDET

OM

LIKA MÖJLIGHETER FÖR
FUNKTIONSHINDRADE PERSONER

96/0216(CNS)

UTKAST

RESOLUTION UTFÄRDAD AV RÅDET OCH AV MEDLEMSSTATERNAS
REGERINGSFÖRETRÄDARE FÖRSAMLADE I RÅDET

OM

LIKA MÖJLIGHETER FÖR

FUNKTIONSHINDRADE PERSONER

EUROPEISKA UNIONENS RÅD OCH MEDLEMSSTATERNAS REGERINGS-
FÖRETRÄDARE FÖRSAMLADE I RÅDET UTFÄRDAR DENNA RESOLUTION

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande, och

med beaktande av Regionkommitténs yttrande.

RÅDET OCH MEDLEMSSTATERNAS REGERINGSFÖRETRÄDARE
FÖRSAMLADE I RÅDET

1. UPPMÄRKSAMMAR Europeiska kommissionens meddelande "Lika möjligheter för funktionshindrade personer - En ny handikappstrategi för Europeiska gemenskapen",
2. KONSTATERAR att funktionshindrade personer utgör en betydande del av gemenskapens befolkning och att de, som grupp betraktad, möts av ett stort antal olika hinder för att uppnå lika möjligheter, oberoende och fullständig ekonomisk och social integration,
3. KONSTATERAR att respekten för de mänskliga rättigheterna är en grundläggande värdering för medlemsstaterna och konstaterar att den uttryckligen nämns i artikel F.2 i Fördraget om Europeiska unionen,
4. KONSTATERAR VIDARE att principen om lika möjligheter för alla, inklusive funktionshindrade personer, utgör en central värdering som delas av alla medlemsstater,

5. PÅMINNER OM att det i rådets rekommendation av den 24 juli 1986 om funktionshindrade personers sysselsättning inom gemenskapen¹ föreskrivs att medlemsstaterna skall

vidta alla lämpliga åtgärder för att främja rättvisa möjligheter för funktionshindrade personer gällande sysselsättning och yrkesutbildning, inklusive såväl grundutbildning och anställning som rehabilitering och integration,
6. UNDERSTRYKER att arbetstagarnas fria rörlighet, den inre marknadens fullbordande och utveckling samt ökade rättigheter för konsumenter måste säkerställas för alla unionens medborgare, inklusive de funktionshindrade,
7. ANSER att en ökad social sammanhållning inom Europeiska gemenskapen förutsätter att man främjar lika möjligheter för, och undanröjandet av diskriminering av, funktionshindrade personer, och UNDERSTRYKER vidare att tillgång till gängse utbildning och yrkesutbildning utgör en förutsättning för en framgångsrik integration i det ekonomiska och sociala livet,
8. PÅMINNER OM att det övergripande syftet bakom Förenta nationernas standardregler om lika möjligheter för funktionshindrade personer, som antogs av generalförsamlingen den 27 december 1993² är att säkerställa att alla funktionshindrade personer har möjlighet att utöva samma rättigheter och skyldigheter som andra,
9. PÅMINNER OM att man i dessa regler uppmanar till handling på alla nivåer, såväl inom staterna som genom internationellt samarbete för att främja principen om lika möjligheter för funktionshindrade personer,
10. PÅMINNER OM att kommissionen i vitboken "Europeisk arbetsmarknads- och socialpolitik - en framtidsväg för unionen", antagen av kommissionen den 27 juli 1994³, angav att man avsåg att förbereda ett lämpligt instrument för att stödja principerna bakom Förenta nationernas standardregler om lika möjligheter för funktionshindrade personer,
11. UNDERSTRYKER att, även om ansvaret i denna fråga i första hand åligger medlemsstaterna, bör Europeiska gemenskapen bidra till att främja samarbete mellan medlemsstaterna på detta område och uppmuntra till utbyte och utveckling av bästa möjliga metoder i gemenskapen,
12. UNDERSTRYKER att de mål som fastställs i denna resolution för uppnående av lika möjligheter för funktionshindrade personer och avskaffande av diskriminering,

¹ EGT nr L 225, 12.8.1986, s. 43.

² Förenta nationernas generalförsamlings resolution 48/46 av den 20 december 1993.

³ KOM(94) 333 av den 27 juli 1994.

inte skall hindra enskilda medlemsstater från att införa egna regler och bestämmelser för att uppnå dessa mål, och tar på så sätt full hänsyn till subsidiaritetsprincipen,

OCH ANTAR HÄRMED DENNA RESOLUTION, VARIGENOM
MEDLEMSSTATERNA

BEKRÄFTAR de principer och värderingar som ligger bakom Förenta nationernas standardregler om lika möjligheter för funktionshindrade personer. Detta innebär

- att upprätthålla principen om lika möjligheter när omfattande åtgärder på handikappområdet utvecklas, och
- att undvika eller avskaffa all diskriminering på grund av funktionshinder.

Inom ramen för denna resolution avses med

- funktionshindrad person: en person med ett fysiskt, sensoriskt, mentalt eller intellektuellt funktionshinder som möter hinder när det gäller att delta i alla samhällslivets aspekter på lika villkor som andra, både teoretiskt och praktiskt,
- uppnående av lika möjligheter: den utveckling genom vilken samhällets och omgivningens olika system, som tjänster, verksamheter, information och dokumentation, görs tillgängliga för alla på lika villkor både teoretiskt och praktiskt.

Principen om lika möjligheter både teoretiskt och praktiskt innebär att alla individers behov är lika viktiga, att respekten för mänsklig mångfald måste ligga till grund när samhället planeras och att alla tillgängliga resurser måste användas på så sätt att alla individer har lika möjligheter till delaktighet.

FÖRBINDER SIG att anpassa relevanta nationella åtgärder, i de fall detta är nödvändigt eller lämpligt i förhållande till de riktlinjer som bifogas denna resolution.

FÖRBINDER SIG att samarbeta ömsesidigt och med kommissionen för att ta fram och samla in grundläggande uppgifter om funktionshindrade personer.

FÖRBINDER SIG att säkerställa att företrädare för funktionshindrade personer engageras mer aktivt i genomförande och uppföljning av relevanta gemenskapsåtgärder som vidtas till deras förmån.

Således UPPMANAR medlemsstaterna kommissionen

- a) att genom lämpliga mekanismer - i samarbete med medlemsstaterna och icke-statliga handikapporganisationer - främja systematiskt utbyte av användbar information, statistik och erfarenheter, särskilt gällande nydanande åtgärder och bra metoder,
- b) att säkerställa att hänsyn tas till de principer som fastslås i denna resolution och bifogade riktlinjer, också i kommissionens interna politik och i alla förslag som kommissionen lägger fram om gemenskapens lagstiftning, program och initiativ,
- c) att lägga fram periodiskt återkommande rapporter för Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, med utgångspunkt från information som lämnas av medlemsstaterna, vilka beskriver de framsteg som görs och de hinder som påträffas under genomförandet av denna resolution.

Medlemsstaterna UPPMANAR även gemenskapens övriga institutioner och organ att överväga hur de på ett bättre sätt kan införliva ovannämnda principer inom ramen för sina egna interna åtgärder och verksamhet.

RIKTLINJER

Ramverk av riktlinjer för att förverkliga principen om lika möjligheter för funktionshindrade personer.

Nedan återfinns ett antal områden som medlemsstaterna aktivt bör ta hänsyn till när de eftersträvar att uppnå lika möjligheter på handikappområdet.

1. Att ge funktionshindrade personer möjlighet att delta i samhällslivet
 - a. Respekt för oberoende. Detta kan uppnås genom att man erkänner att funktionshindrade personer är begåvade och ansvarskännande individer som fattar egna, berättigade val i livet. Bland annat innebär detta stöd för begreppet oberoende boende och de medel som är nödvändiga för att uppnå det. Uppnåendet av integration och delaktighet, liksom de metoder som används, bör alltid stå i samklang med, och respektera, den funktionshindrade individens värdighet, oberoende och personliga integritet.
 - b. Anpassa utbildningssystemen för att underlätta delaktighet. Detta kan genomföras genom att man förbereder funktionshindrade personer, så långt de själva kan, för att delta i samhällslivet på lika villkor och för att gå in på arbetsmarknaden på en nivå som motsvarar deras förmåga. Detta kan uppnås bland annat genom att man påskyndar tendensen att placera funktionshindrade barn i vanliga skolor, utan att bryta mot principen om valfrihet, och genom att man säkerställer att gränserna avskaffas mellan "vanliga" och "särskilda" utbildningsåtgärder, till förmån för alla parter. Fler aktiva arbetsmarknadsåtgärder bör vidtas för att främja möjligheterna till sysselsättning för funktionshindrade personer, med eller utan särskilt stöd. Experiment med nydanande tendenser (distansarbete, egenföretagande, integration i lokala sysselsättningsinitiativ och projekt för skapande av nya arbetstillfällen inom de nya områdena för sysselsättningsintensiv tillväxt osv.) kan öppna nya vägar mot sysselsättning. Tillämpningar av informations- och kommunikationssystem har visat sig öka funktionshindrade personers bidrag till arbetsmarknaden på ett effektivt sätt. En viktig del av denna strategi är att granska utbildningsåtgärder för att försäkra sig om att de är adekvata.
 - c. Anpassa välfärd och annat stöd för att underlätta delaktighet. Detta kan genomföras genom att sådant stöd omdefinieras för att säkerställa att stödet inte förstärker individens isolering, utan i stället spelar sin egen roll för att aktivt underlätta delaktighet. Särskilt bör uppgiften att uppfylla funktionshindrade personers ständiga behov ses som ett grundläggande stöd för fortgående delaktighet. Allmänna strategier för hälsa, rehabilitering och förebyggande åtgärder bör, när så är lämpligt, knytas närmare till strävan efter lika möjligheter. Den positiva utvecklingen mot rehabilitering i närmiljö (Community Based Rehabilitation, CBR) bör aktivt främjas och stödjas.

d. Utveckling mot ett individ-centrerat synsätt vid utformning och tillämpning av stödtjänster: Detta kan genomföras genom att utformning och leverans av tjänsterna förbättras. Ett nyckeldrag i en sådan förändring bör vara att funktionshindrade personers perspektiv ställs i centrum såväl vid ursprunglig utformning och senare översyner av stödsystem som vid deras konkreta tillämpning.

e. "Mainstreaming" (införlivandet av handikappfrågor i alla politiska sammanhang): Detta kan genomföras genom att prioritera tjänster och stöd inom vanliga strukturer och säkerställa att funktionshindrade personer kan leva i samhället och ha en vanlig livsstil med tillräcklig stödnivå. Stödet bör vara effektivt med avseende både på verkan och kostnader.

f. Garantera kontinuerlig service: Detta kan genomföras genom att åtgärder vidtas för en samordnad utformning och leverans av tjänster, genom att påbörja arbetet med att klargöra rättskipningsansvar och ansvarsområden, genom att säkerställa att utbudet följer funktionshindrade personers livscykel utan avbrott, samt genom att utveckla enhetliga och tillgängliga informationsstrategier. Man bör särskilt överväga möjligheten att inrätta samordningsgrupper mellan olika ministerier.

g. Säkerställa tillämpningen av delaktighetsprincipen: Detta kan uppnås genom att man uppmuntrar och underlättar tillväxt av direkt representativa icke-statliga organisationer för funktionshindrade personer och utvecklar dialogen med dessa på alla nivåer när man utformar och utvärderar relevanta lagstiftningsåtgärder, samt när man levererar tjänster. Detta bör också innefatta alla politiska områden som kan ha konsekvenser på funktionshindrade personers möjligheter att dra fördel av principen om lika möjligheter. Detta deltagande bör ses som en förutsättning för effektiv utveckling av åtgärder. Man bör särskilt överväga möjligheten att stödja nationella nätverk för sådana icke-statliga organisationer, bland annat genom användningen av informationsteknik. Man bör också särskilt överväga möjligheten att engagera sådana icke-statliga organisationer som fullvärdiga partner tillsammans med lokala myndigheter, arbetsgivar- och näringslivsorganisationer samt fackföreningar vid utarbetandet av lokala strategier till förmån för lika möjligheter och icke-diskriminering.

2. Att undanröja hindren för delaktighet

Att se frågor om tillträde mot bakgrund av principen om lika möjligheter och rätten att delta: Detta kan genomföras genom att befintliga hinder gällande arkitektonisk utformning, kommunikationer och transporter undanröjs, samt genom att utveckla detaljerade och genomförbara riktlinjer om tillgänglighet. Det kan också uppnås genom att säkerställa en hinderfri miljö vid utformning och uppförande av nya inrättningar samt vid utveckling av ny kommunikationsteknik. Det är nödvändigt att särskilt överväga behovet av att utnyttja positiva utvecklingstendenser gällande informations- och kommunikationsteknik.

3. Att öppna olika områden i samhället

a. Genom att försvara funktionshindrade personers lika medborgerliga rättigheter: Detta kan genomföras genom att ge funktionshindrade personer rättigheter, både teoretiskt och praktiskt, att få tillträde till och delta på alla områden i samhället, inklusive det sociala området, utbildningsområdet, det ekonomiska och kulturella området, sport, turism samt politik. Bland annat kan detta innebära att man vidtar åtgärder mot diskriminering. Alla åtgärder mot diskriminering bör omfatta principen om "skälig anpassning" till funktionshindrade personers situation. Man måste vara lika noga med andra frågor gällande regelbundna och verkliga förbättringar av livskvaliteten.

b. Genom att främja funktionshindrade personers sysselsättning som en nyckelväg mot integration: Detta kan genomföras genom att man i detta syfte tillämpar strategier som tillkommit i samförstånd på olika områden: utbildning, yrkesutbildning, sysselsättning, icke-diskriminering, social välfärd, sociala tjänster, bostäder, sjukvård osv. Detta är återigen frågor i vilka det kan krävas lagstiftning mot diskriminering. Sådan lagstiftning bör i princip omfatta kravet på "skälig anpassning" till funktionshindrade personers situation. Man bör också särskilt överväga möjligheten att aktivt utveckla och underlätta tendensen till "arbete med särskilt stöd".

4. Att göra den allmänna opinionen mottaglig för strategier för lika möjligheter för och icke-diskriminering av funktionshindrade personer.

Att utveckla medvetenhet och kunskaper: Detta kan genomföras genom att man utvecklar strategier som inriktas på att påverka grundläggande sociala attityder gentemot funktionshindrade personer genom ökad medvetenhet och information. Sådana strategier bör inriktas på att koncentrera allmänhetens uppmärksamhet på individen snarare än på handikappet. De bör utformas för att göra allmänheten medveten om funktionshindrade personers positiva möjligheter samt deras samma mänskliga önskan och rätt till delaktighet och till att dela de skyldigheter som denna delaktighet medför.

EUROPEISKA UNIONEN
RÅDET

Bryssel den 16 december 1996

12405/96

LIMITE

Interinstitutionellt ärende nr 96/0216 (CNS)

SOC 423

RESOLUTION
UTFÄRDAD AV RÅDET OCH FÖRETRÄDARNA
FÖR MEDLEMSSTATERNAS REGERINGAR,
FÖRSAMLADE I RÅDET,

av den

om lika möjligheter för människor med funktionshinder

EUROPEISKA UNIONENS RÅD OCH FÖRETRÄDARNA FÖR
MEDLEMSSTATERNAS REGERINGAR, FÖRSAMLADE I RÅDET, UTFÄRDAR
DENNA RESOLUTION

1. Kommissionen har givit ut ett meddelande "Lika möjligheter för funktionshindrade människor – En ny handikappstrategi för Europeiska gemenskapen".

2. Människor med funktionshinder utgör en betydande del av gemenskapens befolkning och som grupp betraktad möts de av ett stort antal hinder för att uppnå lika möjligheter, oberoende och fullständig ekonomisk och social integrering.
3. Respekten för de mänskliga rättigheterna är ett grundläggande värde för medlemsstaterna och den betonas i artikel F 2 i Fördraget om Europeiska unionen.
4. Principen om lika möjligheter för alla, inbegripet människor med funktionshinder, utgör ett centralt värde som delas av alla medlemsstater. Detta innebär undanröjande av negativ diskriminering mot människor med funktionshinder och förbättring av deras livskvalitet. Tillgång till utbildning, där så är lämpligt, kan spela en viktig roll för en framgångsrik integrering i det ekonomiska och sociala livet.
5. I gemenskapens stadga om arbetstagarnas grundläggande sociala rättigheter, som antogs vid Europeiska rådet i Strasbourg den 9 december 1989 av 11 medlemsstaters stats- eller regeringschefer, anges bland annat i punkt 26:

"26. Alla personer med funktionshinder, oberoende av anledningen till och typen av funktionshinder, måste ha rätt till särskilda konkreta åtgärder som syftar till att förbättra deras samhällsliga och yrkesmässiga integrering.

Dessa åtgärder måste, beroende på förmånstagarens kapacitet, särskilt omfatta yrkesutbildning, ergonomi, tillgänglighet, rörlighet, transportmedel och bostad."

6. I rådets rekommendation av den 24 juli 1986 om funktionshindrade personers sysselsättning inom gemenskapen⁽¹⁾ rekommenderar rådet medlemsstaterna att vidta alla lämpliga åtgärder för att främja rättvisa möjligheter för människor med funktionshinder när det gäller sysselsättning och yrkesutbildning, inbegripet grundutbildning och anställning såväl som rehabilitering och integrering.

(4)EGT nr L 225, 12.8.1986, s. 43.

7. Fri rörlighet för personer måste säkerställas i enlighet med befintlig gemenskapslagstiftning till förmån för alla medborgare i Europeiska unionen, inbegripet för dem med funktionshinder och för dem som är ansvariga för människor med funktionshinder.
8. Det övergripande syftet med Förenta nationernas standardregler om att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet, vilka antogs av generalförsamlingen den 20 december 1993(1) är att säkerställa att alla människor med funktionshinder har möjlighet att utöva samma rättigheter och uppfylla samma skyldigheter som andra.
9. I dessa regler uppmanas det till handling på alla nivåer, såväl inom stater som genom internationellt samarbete för att främja principen om lika möjligheter för människor med funktionshinder.
10. I vitboken "Europeisk arbetsmarknads- och socialpolitik – en framtidsväg för unionen", antagen den 27 juli 1994, angav kommissionen att den avsåg att förbereda ett lämpligt instrument som bekräftar principerna bakom Förenta nationernas standardregler om att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.
11. Även om ansvaret på detta område åligger medlemsstaterna kan Europeiska gemenskapen bidra till att utveckla samarbete mellan medlemsstaterna och att uppmuntra till utbyte och utveckling av bästa metoder i gemenskapen och inom politiken och verksamheten i gemenskapens egna institutioner och organ.
12. De mål som ställs upp i denna resolution för att uppnå lika möjligheter för människor med funktionshinder och avskaffa negativ diskriminering skall inte hindra

(5)Resolution 48/46 av den 20 december 1993 från Förenta nationernas generalförsamling.

enskilda medlemsstater från att införa egna regler och bestämmelser för att uppnå nämnda mål, i enlighet med subsidiaritetsprincipen och i så stor utsträckning som samhällets resurser medger.

I. BEKRÄFTAR ÅTER SITT ENGAGEMANG FÖR

1. de principer och värden som ligger bakom Förenta nationernas standardregler om att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet,
2. de tankar som ligger till grund för Europarådets resolution av den 9 april 1992 om en sammanhängande politik för att rehabilitera människor med funktionshinder,
3. principen om lika möjligheter när en övergripande politik på handikappområdet utvecklas, och
4. principen att undvika eller avskaffa alla former av negativ diskriminering enbart på grundval av funktionshinder.

II. UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA

1. att överväga om relevant nationell politik beaktar särskilt följande riktlinjer:
 - Att ge människor med funktionshinder, inbegripet dem med grava funktionshinder, möjlighet att delta i samhällslivet, samtidigt som det tas vederbörlig hänsyn till deras familjers och vårdares behov och intressen.

- Att införliva handikappfrågor när politiken på alla relevanta områden utformas.
 - Att undanröja hinder så att det blir möjligt för människor med funktionshinder att till fullo delta i samhällslivet.
 - Att fostra den allmänna opinionen så att den blir mottaglig för den förmåga som människor med funktionshinder besitter och för strategier som grundar sig på lika möjligheter.
2. Att främja att företrädare för människor med funktionshinder deltar i genomförande och uppföljning av relevant politik och åtgärder till deras förmån.

III. UPPFORDRAR KOMMISSIONEN

1. att när så är lämpligt och i enlighet med fördragets bestämmelser ta hänsyn till de principer som anges i denna resolution vid alla relevanta förslag till lagstiftning, program eller initiativ på gemenskapsnivå som den lägger fram,
2. att – i samarbete med medlemsstaterna och med icke-statliga organisationer som består av och verkar för människor med funktionshinder – främja utbyte av användbara upplysningar och erfarenheter, särskilt när det gäller innovativ politik och bra metoder,
3. att regelbundet lägga fram rapporter till Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén på grundval av information från medlemsstaterna, i vilka rapporter det redogörs för de

framsteg som har gjorts och de hinder som har mötts vid genomförandet av denna resolution,

4. att ta hänsyn till resultaten av utvärderingen av HELIOS II-programmet när det övervägs om det skulle vara lämpligt att föra fram förslag för uppföljning.

IV. UPPFORDRAR ÖVRIGA GEMENSKAPSINSTITUTIONER OCH GEMENSKAPSORGAN

att bidra till förverkligandet av ovannämnda principer inom ramen för deras egen politik och verksamhet.
